Extras din „Clujul Medical“ No. 7., — 1 Iulie 1930

PROFESORUL JULES GUIART

(Cu prilejul aniversării a 60-a a naşterii sale)

von V. Bologa.

Tipografia foii „Lumea și Țara“ Cluj, Piața Cuza Vodă No. 16.

Extras din „Clujul Medical" No. 7. — 1 Iulie 1930

PROFESORUL JULES GUIART

(Cu prilejul aniversării a 60-a a naşterii sale)

de V. Bologa.

In 4 Iulie 1930 Prof. *Jules Guiart*, învăţatul cu renume european, prietenul neclintit şi încercat al poporului român şi al Universităţii din Cluj, a împlinit 60 de ani. A şasea parte a vieţii sale şi-a închinat-o Facultăţii de Medicină din Cluj, unde activitatea sa a lăsat urme nepieritoare. Cu prilejul fericitei aniversări a naşterii sale, colegii, prietenii şi elevii săi, ţin să-i aducă prinosul recunoştinţei lor şi să-i ureze din toată inima un românesc: *„La mulţi ani"*.

Deoarece aniversarea Dlui Prof. *Guiart* coincide cu plecarea Dsale din Cluj, „Clujul Medical" îşi ţine de o plăcută datorie să evoce în câteva rânduri figura marelui învăţat, care dela 1921 încoace a ilustrat catedra de Istoria medicinei dela Facultatea noastră şi a făcut parte din comitetul de redacţie al revistei.

Viaţa Profesorului Jules Guiart. Născut la 4 Iulie 1870 în Chateau-Thierry, Jules Guiart şi-a urmat studiile inferioare, medii şi superioare în Franţa. A studiat medicina şi ştiinţele naturale la Paris. Ca extern al spitalelor din Paris (1891—1894), preparator de zoologie, mai târziu de anatomie şi fiziologie comparată la Facultatea de Ştiinţe din Paris (1894—1897), însfârşit ca şef de lucrări de parasitologie la Facultatea de Medicină şi la Institutul de Medicină colonială din Paris, trece prin toată

filiera inferioară a învăţământului universitar. In 1896 îşi ia doctoratul în medicină, în 1901 în ştiinţele naturale. In acelaş an e numit profesor agregat de istorie naturală la Facultatea de Medicină din Paris, iar Societatea franceză de zoologie, îl alege secretar general. In această calitate

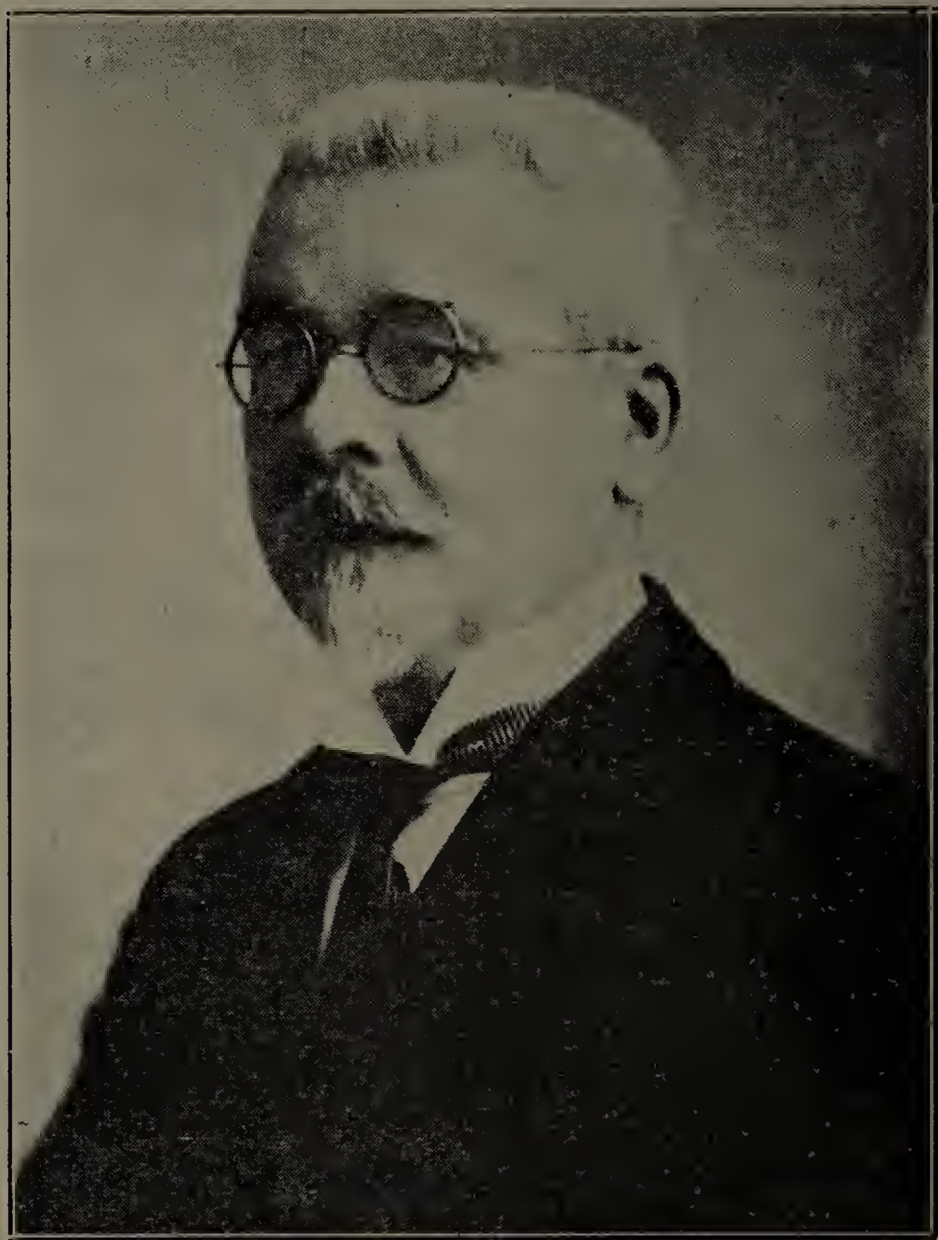

Fig. 1.
Profesorul Jules Guiart în 1930 (Foto Bordan, Cluj).

ani dearândul, prof. *Guiart* conduce publicaţiile acestei societăţi. In anul 1906 Facultatea de Medicină şi Farmacie din Lyon îl chiamă la catedra de parasitologie şi istoric naturală, pe care o ilustrează şi astăzi. Intre 1910 şi

1914 Universitatea din Lyon şi guvernul francez îi încredinţează mai multe misiuni ştiinţifice la Atena, Constantinopol şi Beyruth. Când în 1920, în urma activităţii sale medico-istorice, se înfiinţează un învăţământ de istoria medicinei şi farmaciei în Lyon, prof. *Jules Guiart* e numit conservator la Muzeul istoric al Facultăţii de Medicină şi Farmacie din Lyon şi primeşte din partea Facultăţii însărcinarea de a organiza acest învăţământ. In 1921 Universitatea din Cluj îl chiamă ca profesor titular, angajat cu contract special, la Facultatea de Medicină şi îl însărcinează să întemeeze învăţământul medico- şi farmaceutico-istoric şi să înfiinţeze un Institut de Istoria medicinei şi farmaciei. Această însărcinare a ţinut până la 1 Iulie 1930, când D-sa a renunţat la prelungirea contractului.

In timpul răsboiului, Prof. *Guiart* a ţinut să-şi închine toate cunoştinţele patriei sale. Ca medic maior a condus un laborator de bacteriologie, pe urmă a lucrat ca ajutor al Directorului Serviciului sanitar al regiunei a XIV-a, în sfârşit a condus districtul II antipaludic. Activitatea sa fecundă în acest timp i-a fost recompensată printr'o citaţie la ordin de zi şi prin decorarea sa cu „Legiunea de onoare" militară.

Activitatea şi succesele sale ştiinţifice, încă de timpuriu i-au deschis porţile celor mai vestite societăţi savante din Franţa şi din alte ţări. Deosebit de numeroase sunt congresele, comisiile şi comitetele la care a luat parte în calitate oficială. Nu mai puţin bogate au fost recompensele cu care l-au onorat patria sa şi multe alte ţări, între care în primul rând România. Incă în 1897 îl vedem laureat al Facultăţii de medicină din Paris. In 1902 e numit ofiţer al Academiei, în 1903 cavaler al meritului agricol, în 1905 ofiţer al Stelei de Anjouan. In anul următor este ales membru al comisiei de higienă agricolă şi auditor în consiliul superior de higienă publică al Franţei. In 1907 ajunge ofiţer al instrucţiunii publice şi primeşte premiul Barbier al Institutului. In 1910 expoziţia

internațională din Bruxelles îl onorează cu medalia de aur. In anul următor primește o medalie de aur la expoziția din Torino și premiul Itard al Academiei de Medicină din Paris. Cea mai mare revistă medico-istorică franceză, „Aesculape", îl alege în comitetul său de patronaj, expoziția universală din Gaud îi decernă medalia de aur în 1913. In 1916, pentru meritele sale militare, e numit cavaler al „Legiunii de onoare", în 1919 Academia de Medicină din Paris îl alege corespondent național. Al II-lea congres de istoria medicinei din Paris îi decerne titlul de membru al comitetului de onoare (1921). La acest congres Prof. *Guiart* ia parte ca reprezentant al Românici

Fig. 2.
O ședință a Academici Lioneze, prezidată de profesorul Guiart (1927).

și ca delegat al Facultăților din Lyon și Cluj. In acelaș an comitetul permanent internațional de istoria medicinei îl alege membru. Academia de Științe, Litere și Arte din Lyon și Institutul internațional de Antropologie îl aleg membru în 1922. Un an mai târziu, Majestatea Sa *Regele Ferdinand* îl decorează cu „Steaua României" în grad de ofițer și guvernul francez cu meritul agricol în acelaș grad. In 1924 Academia română îl coopteazå ca membru corespondent. In 1926 e numit Comandor al

Stelei României şi primeşte „Meritul Sanitar Român". Pentru 1926—1927 Academia de Ştiinţe, Litere şi Arte din Lyon îl alege preşedinte. Asociaţiunea franceză pentru propagarea ştiinţelor îi decernă în 1926 marea medalie de argint. In 1927 Ministerul francez al instrucţiunii publice îl deleagă la sesiunea din Amsterdam a institutului internaţional de Antropologie. In 1929 este ales preşedinte al secţiunii de Antropologie şi Biologie a Societăţii Linnéene şi vicepreşedinte al aceleiaş societăţi din Lyon. In acelaş an Academia de Medicină din Torino îl numeşte membru corespondent. Când în 1930 îşi ia rămas bun de România, guvernul nostru îl decorează pentru a patra oară, de astă dată cu „Bene Merenti" cl. I.

Zoologul, Parasitologul, Medicul. Profesorul *Jules Guiart* şi-a început cariera ştiinţifică ca zoolog; teza sa despre „Glanda tiroidă la vertebrate, în particular la selacieni" (1896) şi lucrările sale despre gasteropode (sistemul nervos; filogeneza; limax; cefalaspide: 1899—1901), despre moluştele tectibranchii (1900), despre crustacei comensali, etc. îi creară un loc de frunte în mişcarea zoologică contimporană.

Elevul lui *Lacaze-Duthiers* ajunge în curând în sfera de influenţă a parasitologului *Raphael Blanchard*. Aceste două nume jalonează evoluţia sa; dela zoologie pură e îndreptat spre parasitologie: ani de muncă înteţită, de succes, agregaţia la Paris, catedra la Lyon; lucrare după lucrare, producerea de fapte noi, lansarea de principii noi în parasitologie, încoronarea activităţii cu admirabilele manuale de parasitologie, devenite azi clasice în învăţământul medical.

La începutul cercetărilor sale de parasitologie, îl preocupă două probleme: rolul patogen al viermilor intestinali şi paludismul. Era pe la 1900, când toată patologia modernă, fascinată de enormele succese ale bacteriologiei, vedea pretutindeni numai infecţii bacteriene şi era pe cea

mai bună cale de a uita că mai există şi alţi agenţi patogeni. Din fericire tot în vremea aceea *Laveran*, *Ross* şi *Grassi* descoperiseră o serie de protozoare şi alte animale microscopice producătoare de boale şi mecanismul transmiterii lor prin insecte. Prof. *Guiart*, care urmărise cu atenţiune noile cercetări şi publicase o serie de lucrări proprii originale, asupra paludismului, găseşte şi enunţă că *mulţi viermi paraziţi nu sunt numai ei înşişi patogeni, ci au adesea un rol, analog celui al anofelilor, de inoculatori ai microbilor,* (1899, 1900, 1901 : „Trichocèphale et les associations parasitaires"; 1904, 1905). Această idee enunţată şi documentată de Prof. *Guiart*, n'a găsit atunci încă acea atmosferă favorabilă, pentru a fi acceptată fără discuţie. Astăzi, când bacteriomania excesivă nu mai domină în patologie, când rolul celorlalţi agenţi patogeni animaţi e apreciat în justa lui valoare, ideile Prof. *Guiart* sunt admise. Dar s'a întâmplat ceeace de multe ori vedem în istoria ştiinţei: Ideile triumfă, sunt adoptate şi enunţate de epigoni, care nu rare ori nici nu-şi mai aduc aminte de cel care le-a gândit mai demult.

Cea mai bună ilustraţie a acestui fapt ne-o dă părerea Prof. *Guiart*, enunţată încă în 1901, că există forme de apendicită verminoasă, produsă prin inoculare de către viermi. D-l *Guiart* a dovedit prin mai multe lucrări, că viermii intestinali fără tub digestiv se hrănesc cu sângele animalului parazitat. Aceşti paraziţi, care produc leziuni ale mucoasei intestinale, deschid calea pentru flora intestinală. Toţi viermii care pot trăi şi se pot fixa în intestinul cec, pot fi cauza unei apendicite. (Ascarizi, Oxiuri, Trichocefali). Studiind o serie întreagă de apendicite („L'appendicite vermineuse" 1906), Prof. *Guiart* a făcut cu rezultat pozitiv o mulţime de examene microscopice ale materiilor fecale şi a început să administreze sistematic în apendicite timolul. În toate cazurile când această medicaţiune a fost aplicată la începutul unei apendicite, înaintea supuraţiunii sau în apendicite cronice,

vindecările au fost frapante. Deasemenea legătura între infecție tifoidă și existența unei infestații cu trihocefali, cărora le-ar reveni rolul de agenți inoculatori, a fost susținută și accentuată de Prof. *Guiart.*

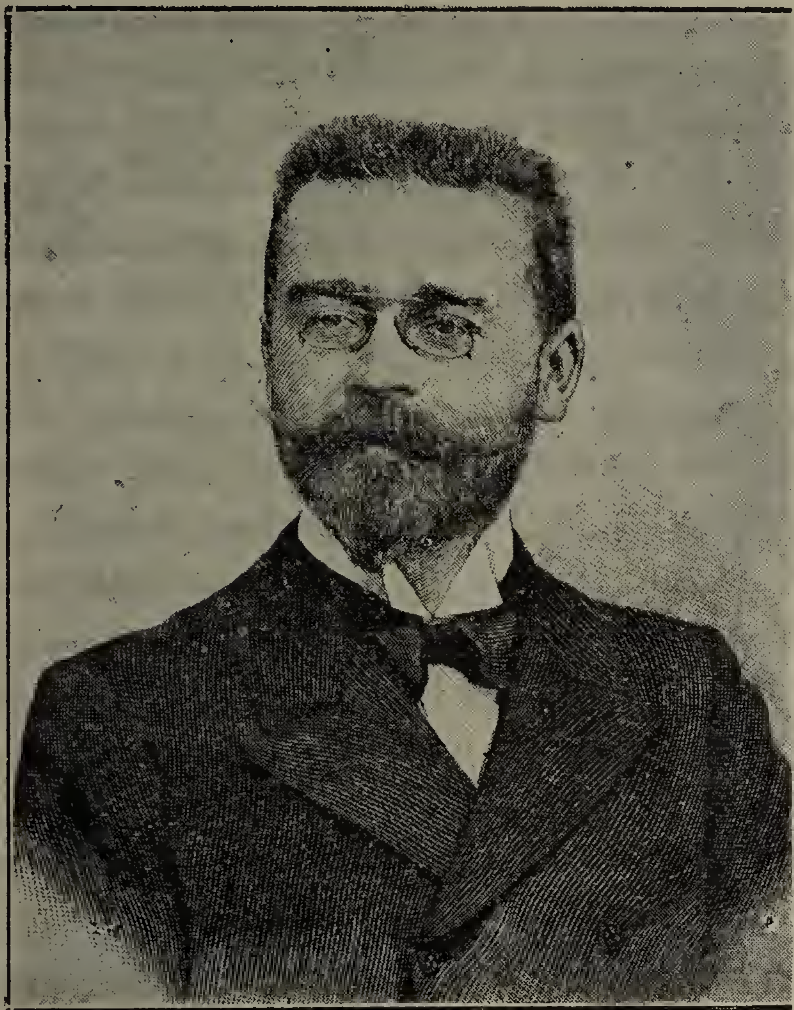

Fig. 3.
Profesorul Jules Guiart în 1906. (După „Figures contemporaines“, Paris 1906).

Pe lângă numeroasele sale cercetări asupra viermilor intestinali și asupra paludismului (între care câteva au fost tipărite în limba engleză și spaniolă), Prof. *Guiart* a publicat mai multe studii temeinice despre tripanozome și boala somnului, în care a elucidat mai ales chestiunile de morfologie ale parazitului; a descris un nou infuzoriu parazit din materiile fecale ale omului (Chilodon dentatus); a studiat bilharziosa și anchilostomozele; frecvența demo-dexului la om; actinomicoza; pseudoparazitismul infuzo-

riilor în intestinul uman; ciupercile veninoase; botrio-micomele şi micetomele; distomatozele; enteritele datorite infestărilor cu Hymenolepsis; Verruga; miaza oculară; probleme clasificării tetrarinchilor; morfologia şi taxonomia bacilului tuberculos; problema clasificării botanice a unor ciuperci producătoare de boale de piele. In toate aceste lucrări el s'a afirmat ca un observator precis şi subtil şi un spirit ordonat, care ştie să aşeze observaţiile făcute la locul potrivit în cadrul cunoştinţelor noastre actuale.

Era firesc, că după atâtea lucrări de detaliu, Maiestrul să ajungă la sinteze. Incă în 1906 publică împreună cu *Grimbert* voluminosul „Précis de diagnostic", manual devenit clasic, care astăzi a ajuns la ediţia a 4-a. In marele tratat de medicină şi terapeutică de *Brouardel şi Gilbert* prelucrează în 1907 partea parazitologică (în prezent ediţia a 2-a, 1925). In 1909 îşi tipăreşte al său „Précis de parasitologie", una din cele mai răspândite cărţi de medicină franceză, admirabilă nu numai prin enormul material ştiinţific fixat în ea, ci şi prin eminentele ei calităţi didactice. (Ed. a 2-a în 1922, a 3-a în curs). O expunere populară a întregii parasitologii, preţioasă prin claritatea şi calităţile ei literare, e cartea sa publicată în 1911 „Les parasites inoculateurs des maladies". (Ed. a 2-a în 1922). In 1914 i se solicită colaborarea parasitologică la „Nouveau traité de Pathologie générale" de *Bouchard* şi *Roger*.

In 1915 „Manualul de Parasitologie" e tradus în limba spaniolă. Anul trecut, graţie colaborării profesorului *Guiart* a apărut un manual de medicină colonială, (*Jules Guiart, Charles Garin, Marcel Leger*: „Précis de Médecine coloniale. Maladies des pays chauds". Bibl. du doctorat en Médecine Gilbert-Fournier, Paris, Baillière, 1929, VI, 408 p., 94 fig. în text). In primul capitol Dl. Prof. *Guiart* face o magistrală întroducere în geografia şi climatologia medicală. Importante pentru dermatolog sunt în această carte capitolele scrise de d-l *Guiart* asupra

Micozelor și Micetomelor; precum nu era altfel de așteptat Helmintiazele aparținătoare, acestui capitol sunt deasemenea datorite D-lui Prof. *Guiart*. La capitolul IV despre boalele transmise prin intermediul unui oaspe e de remarcat aliniatul despre ciumă, paludism și dengue. Parasitismul extern (capitolul VI) precum și înveninările și intoxicațiile (capitolul VII) sunt scrise și ele în cea mai mare parte de d-l *Guiart*. Nu trebue să insistăm asupra faptului de la sine înțeles că într'o carte scrisă în mare parte de maestrul *Guiart* nu lipsește o precisă introducere medico-istorică și medico-geografică, la fiecare capitol și fiecare aliniat. Remarcăm că d-l *Guiart* iscălește și această ultimă mare lucrare a sa în calitate de profesor al Facultății de Medicină din Cluj.

Prin cercetările sale asupra problemei paraziților inoculatori, prof. *Guiart* a fost adesea nevoit să treacă în domeniul clinicei (apendicita, paludismul, febra tifoidă; „Une épidémie de diphtérie", în colab. cu d-rul *Fortinau*, Presse médicale, 1915), al igienii (Profilaxia boalelor parasitare; „L'Hygiène aux armées", 1917; higiena tropicală, etc.) și al geografiei medicale. Mai ales în acest tânăr domeniu al științei medicale a adus idei noui și fecunde, astfel că un biograf al său, d-l *Georges Dallix* a putut afirma încă în 1913 că „la géographie médicale est un domène ou il règne en maitre". Intr'o lucrare scurtă dar miezoasă (este una din marile calități ale Maestrului, de a ști să spuie „multum sed non multa"), „Les applications de la Géographie médicale a l'étude de la peste pneumonique" (1911), a arătat că forma pneumonică a ciumei este legată de regiunile cu isotermele 5—10^0, pe când cea bubonică ține de țările mai calde, mai ales cu isotermele 20—25^0. Iar capitolul de geografie medicală în manualul de boale tropicale rămâne fundamental pentru totdeauna. Și în direcția aceasta prof. *Guiart* a fost inovator: abia în zilele noastre s'a ajuns a se considera în patologie iarăș pe lângă factorul „infecție"

şi factorul echivalent „teren“, „mediu ambiant“, „climă“. *Jules Guiart* o făcea încă în 1911!

Bogatele sale cunoştinţe şi le-a putut aplica în stil mare în cursul războiului, mai ales în ultima sa fază, când a luat în mâna sa sigură lupta împotriva paludismului, care bântuia armatele franceze din Orient.

Simţitor faţă de orice mişcare nouă, progresist întotdeauna, prof. *Guïart* a fost unul din cei dintâi cari au utilizat filmul cinematografic pentru cercetarea ştiinţifică şi învăţământ. Vre-o 5 filme din viaţa peraziţilor (între cari unul cu ascarizi conservaţi 9 zile în afară de corpul parasitat (1915) e de tot remarcabil) au dus în marele public noţiuni de parasitologie, impresionante prin efectul didactic imediat asupra celor cari le vedeau.

Măiestru al cuvântului rostit şi scris, profesorul *Guiart* nu s'a mulţumit de-a răspândi noţiunile de parasitologie şi igienă în cercul restrâns al specialiştilor şi elevilor sei, ci a descins cu lucrări de popularizare, pe atât de ştiinţifice pe cât de clare şi literare, în mijlocul marelui public. In învăţământ, el, partizan al descentralizării, a preferit să lase Parisul, care caută să-l păstreze, şi să transplanteze la Lyon şcoala parasitologică pariziană, al cărei întemeietor şi cap a fost maestrul său *R. Blanchard.*

Istoria Medicinii şi Etnografia medicală. Trei sunt căile, prin care parasitologul *Guiart* a evoluat înspre Istoria Medicinei. Una: dela parasitologie peste studiul boalelor tropicale spre geografia medicală şi epidemiologia istorică. Alta, dela parasitologie la biografia, concepută în mod congenial, a marilor parasitologi şi înspre istoria specialităţii. Şi în evoluţie aceasta, influenţa maestrului său a fost hotărâtoare: *Blanchard* n'a fost numai cel mai mare parasitolog al Franţei, ci şi unul din resuscitatorii moderni ai Istoriei medicinei. A treia directivă evolutivă i-o dă preocupările sale artistice, cari îl duc treptat spre studiul medicinei în artă.

Din prima epocă de evoluţie spre studii istorice avem notiţele biografice: *Redi* (1898 şi 1902), *Paget* (1900), *Lacaze-Duthiers* (1901), *Blanchard* (1902), *Certes* (1903) şi întroducerea istorică a manualului de parasitologie (1909), clară, precisă, completă şi frumoasă.

Geografia medicală şi epidemiologia istorică e reprezintată prin lucrarea din 1911 „Les applications de la Géographie médicale a l'étude de la peste pneumonique; la peste, ses formes et ses origines". Ca toate lucrările profesorului *Guiart* această lucrare scurtă cuprinde, luminos expuse, principii şi indicaţiuni programatice. (V. alineatul precedent).

Iubitor al frumosului, pricepător fin în chestiuni de artă, medicul *Guiart* e preocupat şi de problema reprezentării medicinei în operile de artă. Seria de articole în „Aesculape": „Le macabre dans l'art" (1912—13) e o evocare a timpurilor de grozave epidemii medievale, o analiză a influenţei marilor flagele asupra artei, un capitol nou în istoria culturii şi civilizaţiei omeneşti. Tot din istoria artei, aplicată la medicină e şi articolaşul: „Anciennes figures de monstres sycéphaliens" (1920).

Nici istoria farmaciei vechi nu-i neglijată. Una din curiosităţile ei e resuscitată în articolaşul: „Une vieille médication: les bézoards". Intre timpuri mai publică biografiile şi necrologiile, pe cari întotdeauna ştie să le facă interesante, captivante, lipsite de înşirări seci de date, relevând în schimb legătură intimă între omul şi opera sa: *Lortet* (1910); *Oswaldo Cruz* (1911 şi 1917); *Martin* şi *Carrel* (1913); *Sir Armand Ruffer* (1917); *Blanchard* (1920); în sfârşit *Pasteur*, căruia îi dedică în anul jubilar 1922 cinci lucrări şi conferinţe, în cari studiază între altele şi raportul marelui bacteriolog cu Lyonul.

„On revient toujours..." Istoria parasitologiei apare refăcută şi augmentată în noile ediţii ale manualului şi în 1914 publică „L'histoire de la gale".

Profesorul *Guiart* e un călător neobosit. Basinul me-

diteranei l'a atras întotdeauna. Călătoreşte, vede, învaţă. Rezultatele ecestor călătorii sunt articolele şi studiile : „Au pays de Venus Erycine“ (1914), „La Médecine au temps des Pharaons“ (1922), „L'obstétrique dans l'ancienne Egypte“ (1923) şi seria de articole despre medicina preel-nică. Cercetările de egiptologie medicală ale profesorului *Guiart* sunt cele mai profunde şi originale din lucrările sale medico-istorice. E punerea la punct a întregii ches-tiuni, cu multe idei şi interpretări noi, metodică, clară li-terară. Ele au apărut în traducere românească, dupăce au fost tradusă şi în limba polonă şi arabă (Cluj, 1926).

Literatul *Guiart* s'a adâncit în strălucirile secolului al 17- şi 18-lea în Franţa. Diagnostician retrospectiv abil şi cunoscător al mentalităţii şi obiceiurilor timpului, el ne evocă „Les médécins et les maladies du grand Roi“, so-luţionând chestiunea cu dovada, cu Lous XIV a fost diabetic.

Medicina poporului încă i-a servit numeroase subiecte pentru cercetări, cari au îmbogăţit cunoştinţele noastre asupra folclorului medical breton : „Les saints guérisseurs en Bretagne“ (1911), „Le culte phallique en Bretagne“ „Les rebouteux de Bretagne“ (1912), „Les saints gué-risseurs et la medicine véterinaire en Bretagne“ (1923). O conferinţă ţinută ţinută la la Soc. de etnografie din Cluj a făcut accesibilă chestiunea aceasta şi publicului no-stru (1923).

Cursul de istoria Medicinei pe care profesorul *Guiart* îl ţine în Lyon şi Cluj, bogat ilustrat, metodic şi la punct cu cele mai nouă cercetări, e azi cel mai complect în limba franceză. Perspectiva de a-l vedea în curând tipă-rit de una din cele mai mari edituri ale Franţei umple de bucurie pe toţi specialiştii, cari simt dureros lipsa unei astfel de lucrări moderne în ţara, care a dat pe cei mai erudiţi scrutători ai medicinei antice şi a fost şi este pa-tria celor mai mari medici.

Opera medico-istorică a profesorului *Guiart* e carac-

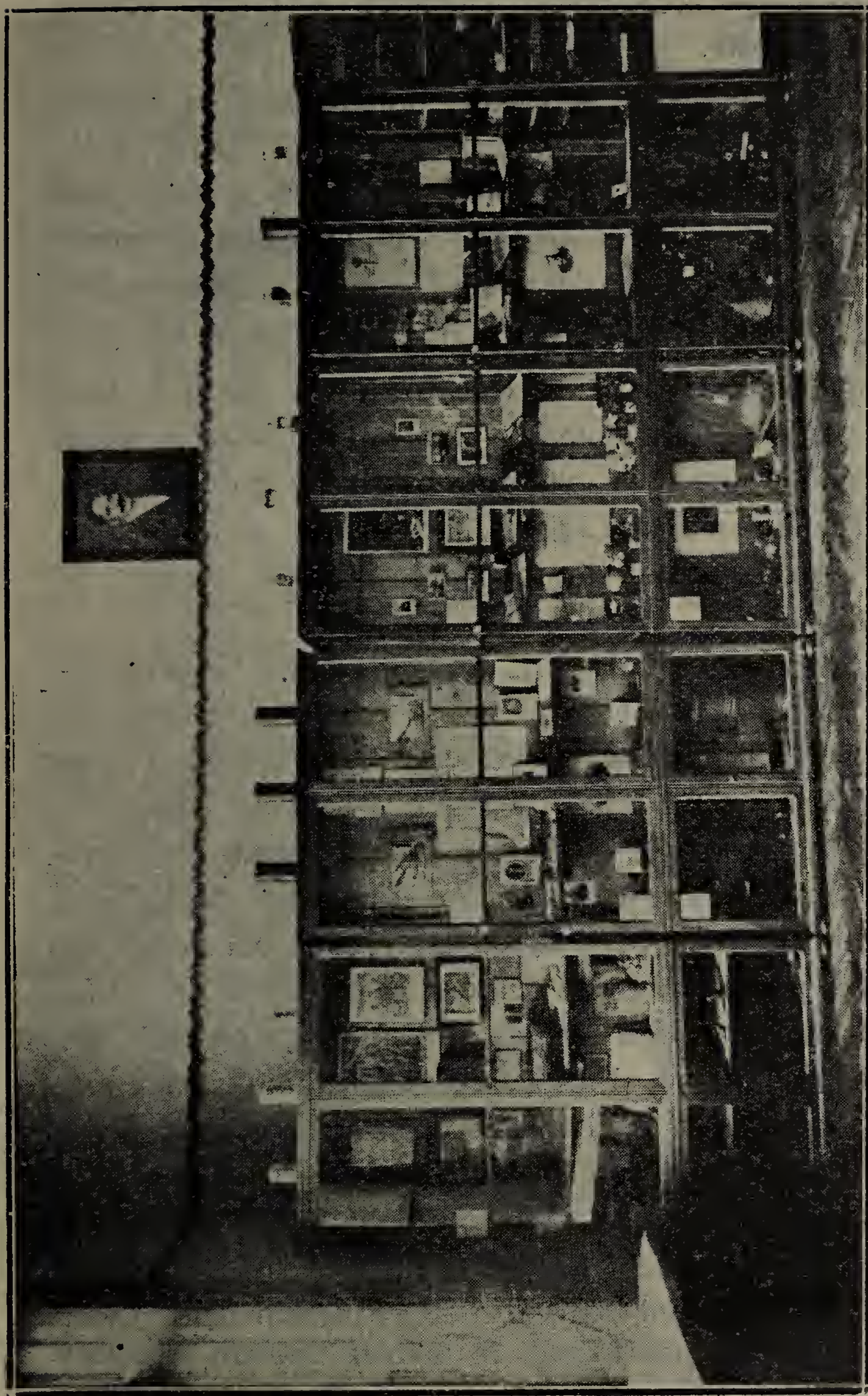

Fig. 4.

Vitrinele muzeului de istoria medicinii şi farmaciei şi de folklor medical din Cluj, înfiinţat de profesorul Guiart. Dela stânga la dreapta: 1. Medicina populară; medicina în Dacia. 2. Din istoria medicinii în Ardeal. 3. Istoria Farmaciei. 4. Din istoria medicinii româneşti. (Foto „Fotofilm", Cluj).

terizată prin metodă, exactitate, originalitate şi prin eleganţa formei literare. Lucrările pe cari le iscăleşte întotdeauna şi în calitatea sa de profesor al Universităţii noastre, contribue la ridicarea faimei ştiinţifice a tincrei şcoli a Daciei superioare.

Prin calităţile sale personale, prin talentul de organizare şi darul său de îndrumător, maestrul *Guiart*, întemeietorul muzeelor medico-istorice din Lyon şi Cluj, tatăl învăţământului de istoria medicinei în România şi primul profesor al acestei specialităţi în Lyon, a ştiut să creeze o şcoală. Acesta e poate cel mai mare merit al său.

După atâtea lucrări medico-istorice şi medico-etnografice mai mici, pregătitoare, profesorul *Guiart* a trecut şi în acest domeniu la sinteză. Ceeace a publicat dela dela 1922 încoace face parte din marele tratat asupra medicinii dela inceputurile ei până în zilele noastre, la care lucrează.

Dela monumentalele şi fundamentalele sinteze de Istoria Medicinei ale lui *Daremberg* (1870) şi tratatele lui *Frédault* (1873), *Bouillet* (1883) şi *Roger* (1907), Franţa nu ne-a mai dat un tratat de Istoria Medicinei, deşi, — mai ales după război —, studiile de specialitate, consemnate în revistele „Aesculape" şi „Bulletin de la Soc. franc. d'Hist. de la Médecine", au produs o cantitate enormă de puncte de vedere nouă şi au clarificat multe fapte necunoscute până acuma. Se impunea cu toate dificultăţile de editură şi tipar, o nouă punere la punct sintetică, care să fie la înălţimea cercetărilor actuale. Profesorul *Guiart* pregăteşte această lucrare în stil mare şi e de sperat că în câţiva ani vom putea răsfoi cea mai modernă şi bogat ilustrată Istorie a Medicinii, scrisă în limba franceză. Până atuncia însă, Maestrul dela Lyon şi Cluj publică treptat-treptat, în măsura punerii la punct a unui capitol, sintezele sale la munificenta editură a casei Poulenc în „Biologie Médicale", din Paris. Inceputul l'a făcut cu „La Médecine aux temps des Pharaons".

Intr'o splendidă expunere, pe cât de clară şi concisă pe atât de literară, d-l Prof. *Guiart* trece în revistă cel dintâi sistem medical ştiinţific pe care îl avem în istoria omenirii, pe cel egiptean. Anticipăm dela început: d-l Prof. *Guiart* este convins că Istoria medicinii clasice greşeşte când caută originile medicinii ştiinţifice abia la Greci, la *Hipocrat.* Medicina ştiinţifică s'a născut încă la Egipteni, deaici ea a eradiat în lumea mediteranee: medicina clasică a antichităţii greco-romane îşi are rădăcina în medicina egipteană. Aceastǎ aserţiune principală, care lărgeşte orizontul Istoriei medicinei, ducând originile ei cu încă 3000 de ani în urmă, e convingător documentată de d-l Prof. *Guiart.* Punctul acesta de vedere începe se fie astăzi recunoscut de specialişti. D-l Prof. *Guiart*, care în tinereţe a aprofundat problemele medicinei moderne ca un bun clinician, mai târziu şi-a creiat o faimă mondială ca parasitolog şi astăzi este un consumat istoric al medicinii, antropolog şi etnograf, care cunoaşte Egiptul cel vechiu din lungi şi temeinice studii la faţa locului şi a cercetat amănunţit literatura egiptologică modernă, are toate elementele necesare pentru a domina subiectul vast şi greu pe care şi l-a ales. Dupăce în patru capitole introductive, „Originile medicinii“, „Şcoalele templelor“. „Preoţii medici“, „Zeii în raport cu medicina“ ne arată procesul de desvoltare a medicinii stiinţifice egiptene din medicina populară, empirică, trece în revistă în capitolul următor, „Papirusurile medicale“, isvoarele pentru cunoaşterea ştiinţei şi artei medicale de atunci. Urmează apoi pe rând analiza anatomiei şi fiziologiei, a chirurgiei, oftalmologiei, ginecologiei şi obstetricei, a medicinei interne şi paleopatologiei, a parasitologiei, terapeuticei şi magiei, medicinei legale şi higienei, astfel cum ele erau concepute şi practicate de preoţii-medici egipteni. De remarcat este faptul că d-l Prof. *Guiart* dovedeşte că Egiptenii aveau cunoştinţe anatomice mult mai temeinice decât se credea până acuma şi că în doctrina lor pneumatică asupra vieţii

se pot găsi noţiuni destul de clare asupra circulaţiei sângelui. Un capitol deosebit de interesant este cel despre paleopatologia egipteană. Graţie nenumăratelor autopsii de mumii făcute de marele savant, de origine lionez, *Ruffer*, s'a putut reconstitui întreaga gamă de boale de cari au suferit vechii Egipteni. Unde parasitologul *Guiart*, dublat de medicul-istoric, ne dă aporturi de tot noi, este capitolul asupra parasiţilor de care erau infestaţi locuitorii vechiului Egipt. De remarcat sunt multele amănunte asupra medicinei populare egiptene şi în deosebi asupra magiei, în care etnograful şi folcloristul va găsi o mulţime de paralele cu elemente din medicina populară românească.

„Medicinii în timpul Faraonilor" i-a urmat „La Médecine grecque aux Temps héroiques de Minos à Homère" (Paris, Biol. méd. 1925), lucrare care pune la punct istoria stadiilor premergătoare medicinei ştiinţifice eline.

Cum am mai accentuat, Profesorul *Guiart,* care ţine la orice ocazie să semneze preţioasele sale lucrări ca profesor al Facultăţii din Cluj, nu e numai un minuţios istoric al medicinei, exact, critic în analiză, cu vederi largi în sinteză, ci şi un literat de gust. Astfel tot ceeace scrie, poartă pecetea ştiinţifică *şi artistică*. Expunerea sa asupra „Medicinei eline în timpurile eroice" ascunde sub o formă plăcută, uşoară, literară, o cantitate de fapte noi, puse precis la punct, cari dau imaginea exactă a tot ce se cunoaşte azi în domeniul protoistoriei medicale. După ce întâi ni se desfăşoare tabloul civilizaţiei cretice, revelate abia în ultimul timp, al civilizaţiei micenice din timpul războiului Troadii şi însfârşit al celei dorice, ni se înfăţişează, — cu bogate ilustraţii, — monumentele de importanţă medicală ale epocelor respective şi mitologia medicală (Apolon, Artemis, Ilitia, Hera, Atena, Melamp, Orfeu, Chiron, Hercule, Esculap, Higea, Telesfor, Podalir şi Mahaon). Capitolul acesta îşi are şi importanţa sa specială pentru noi. In legătură cu băile din Dacia Traiană a exis-

tat la strămoşii noştri daco-romani un cult foarte intens al eroului Hercule şi al zeului Esculap. Mai ales ultimul a influenţat, — după cum a arătat-o regretatul Prof. *Pârvan*, — foarte adânc viaţa religioasă a coloniştilor din Dacia şi cultul său a dat substratul pe care a putut prinde la noi creştinismul. Or dl *Guiart* ne dă privirea generală asupra rostului lor în antichitate, permiţându-ne astfel de-a înţe-mai bine chestiunile speciale din Dacia. Urmează partea principală a lucrării: Medicina în poemele lui Homer. Cunoaştem pe cei doi medici homerici, Podalir şi Mahaon, anatomia homerică, — destul de apropiată de cea a lui Hipocrat —, fiziologia exprimat vitalistă, chirurgia, care mai ales pentru război e destul de raţională, obstetrica cu naşterea în genunchi (interesantă deoarece la poporul nostru s'a păstrat astfel până azi), medicina şi farmacia, magia şi toxicologia şi însfârşit igiena.

In rezumat: Medicina preelenică şi homerică e o medicină empirică, populară, cu foarte multe elemente raţionale şi cu nenumărate paralele la folclorul medical actual al popoarelor mediteraneene.

In protoistoria medicinii propriu zis greceşti intră Prof. *Guiart*, cu lucrarea „La Médecine n'est pas née dans les temples d'Esculape", (Biol. méd. 1927), în care arată cum medicina teologică a Asclepiazilor s'a desvoltat paralel, aproape fără influenţă reciprocă, cu medicina ştiinţifică. In seria de articole despre „Medicina preistorică", care apare în prezent în „Revue des Cours et Conférences" (Paris 1930), pune la punct problema începuturilor medicinii primitive şi legătura ei cu cultul, aducând date importante mai ales asupra practicelor medicale ale vechilor Celţi şi Gali.

Astfel primele capitole ale monumentalei „Istorii a Medicinii", pe care o prepară, au şi eşit de sub teasc.

Pe lângă aceste lucrări de sinteză, Profesorul *Guiart* publică neobosit mai departe cercetările sale mai mărunte medico-etnografice, medico-istorice şi de biografie medi-

cală: Istoria leprei în unele regiuni ale Franței (1925); Sf. Anton de Viennois și „focul sacru“ (1925); Sf. Florentin și vindecarea nebunilor (1930); Laennec (1926, 1927); Teissier (1926); Camille Latreille (1927); Epidemiile de ciumă din Lyon (1929); Istoria artei dentare (1928); Harvey (1928); Din istoria băilor Vittel (1928); Sf. Nicolae din Tolentino, apărătorul de ciumă (1928), etc. etc.

Alături de *Laccasagne,* prof. *Guiart* are partea leului în crearea și organizarea muzeului istoric al Facultății de Medicină din Lyon. Ceeace a făcut în Cluj în direcția aceasta, se va spune mai jos. În amândouă orașe, el a pornit un curent medico-istoric viguros, care s'a impus. *Fără exagerare se poate afirma, că profesorul Jules Guiart prin publicațiile sele, prin ceeace a organizat și prin elevii pe cari și-a format în Franța este capul unei școale medico-istorice nouă.*

Etnografie și Antropologie. Istoriograful medicinii prin natura specialității sale trebuie să fie familiarizat nu numai cu medicina și științele naturale, ci și cu istoria generală, istoria civilizației, a artelor, a religiilor, cu etiologia și sociologia, folklorul și filologia. Rar se găsesc întrunite atât de temeinic într'un singur cap toate aceste cunoștințe ca la Maestrul *Guiart.*

Prin nenumăratele sale călătorii în toată Europa, Turcia, Siria, Egipt*), profesorul *Guiart,* a cunoscut și studiat o mulțime de popoare.

---

*) „Dorul de ducă“ al profesorului *Guiart* a devenit proverbial. Colegii săi francezi îl cunosc bine. Intr'o biografie spirituală, pe care i-a închinat-o revista medicală satirică-umoristică „Le Rictus“ (Paris, 1913), din care extragem și caricatura plină de haz de mai sus, cronicarul „Le Sondeur“ scrie următoarele:

Ce n'est pas très facile de joindre le Dr. *Jules Guiart*: vous croyez le saisir à Lyon, il est à Constantinople. Vous y courez. Le voilà en Palestine. Et rien ne vous prouve que de là, il n'aura pas

Cine a avut fericirea să-l însoţească la drum, a putut să-şi dea seamă cum acest învăţat se foloseşte şi de cea mai mică excursie de agrement, pentru a se documenta asupra locurilor şi oamenilor din calea sa. Noi Românii din păcate avem obiceiul de-a ne cunoaşte pe noi înşine cam superficial şi de a nu umbla prin ţara noastră. Era întotdeauna plin de haz de-a observa cum profesorul *Guiart*, sosit într'o regiune românească pe care n'o văzuse niciodată, avea prilejul să le explice adesea localnicilor ceea ce e important şi caracteristic la ei acasă!

---

sauté, simplement, en Allemagne pour gagner l'Angleterre, *via* Le Caire. Le Dr. *Guiart* est un grand voyageur et sa curiosité de parasitologue le pousse a aller suivre sur place les manoeuvres qu'exécutent les parasites. C'est ainsi qu'il travailla longuement avec Schaudinn, à Berlin, ëtudia de près les expériences de Grassi, sur le paludisme. Il ne redoute pas la nourriture baroque où la graisse de mouton est sucrée et le sucre graisseux. Les punaises orientales respectent son épiderme et il se trouve au milieu d'elles dans son élément, si j'ose dire! Il entonne volontiers l'air célèbre: *Partant pour la Syrie*, sans craindre d'ètre fixé à'son lit par ces bestioles piquantes, comme un simple portrait l'est au mur par leurs homonymes inanimés.

In 1920, după terminarea războiului, prof. *Guiart* era bolnav şi ipocondru. Zăcea în pat, nu mai avea poftă de lucru. Deodată soseşte prietenul său român, dl. *E. Racoviţă* să-i solicite colaborarea la organizarea nou întemeiatei Universităţi a Daciei-superioare. Când „bolnavul" a auzit că e rost de călătorie, s'a însănătoşat în 24 ore. Admirabila sa tovărăşe de viaţă, *doamna Guiart*, susţine că drumurile sale lungi din România l-au redat sănătăţii.

Fiind vorba de spirit, sarcasm şi umor, trebuie notat, că dl *Guiart* înţelege să râdă cu poftă nu numai de glumele şi caricaturile cari se fac pe contul său, ci el însuşi are o doză bună de „sarcatică" şi „spirit galic". Cine îl cunoaşte superficial, îl ţine de foarte serios şi tăcut. Când îl vezi însă în societate, la 60 ani cu elasticitatea şi vioiciunea unui tânăr, când îi asculţi cursurile, presărate întotdeauna cu glume minunate, îţi dai seamă, câtă veselie înnăscută e în sufletul său. Un „bon-mot" de-al său a rămas celebru. I s'a trimis odată un excelent vin medicinal („Vin Mariani") pentru ca să-şi dea părerea asupra calităţilor sale. Răspunsul a fost laconic: „Merçi, car grâce à vous, je vais pouvoir étudier un nouveau Ver... le verre de vin Mariani"'

Dar şi din altă direcţie profesorul *Guiart* a fost îndrumat spre studiul etnografiei: pasul dela studiul medicinii primitive şi folklorul medical spre preistorie şi etnografie nu-i mare. Prin cercetările sale asupra medicinii ţărăneşti a Bretonilor şi medicinii preistorice la Celţi, Gali şi Egiptieni, dela sine s'a apropiat de problemele generale ale etnografiei şi etnologiei. Venind în ţara noastră, unde din primul moment a ştiut să aprecieze şi a

Professeur Jules GUIART

LE CHARMEUR DE TÉNIA

Comment il fait sortir les vers :

Il souffle dans le pipi,
Il souffle dans le popo,
Il souffle dans le pipeau.

Fig. 5.
„Profesorul Guiart, îmblânzitorul teniilor“. (Din „Le Rictus“, Paris 1913).

îndrăgit cel mai sănătos element al populaţiei, ţăranul român, s'a apucat cu tot dinadinsul de studiul etnografiei româneşti. Prima lucrare în direcţia aceasta a fost „Notes ethnologiques sur la Transylvanie“ (Lyon 1922). In 1926 publică magistralul său discurs la Academia lioneză „Les origines du peuple roumain“, în care susţine părerea că în compoziţia etnică a poporului noastru intră elementul celt într'o măsură mult mai mare decât s'ar crede. Datele din „Getica“ a regretatului prof. *Pârvan,* apărută

mai târziu, au fost menite să întărească părerile profesorului *Guiart*.

Ocupându-se în ultimul timp şi cu antropologia, prof. *Guiart* ajunge să constate existenţa din timpuri protoistorice a unei noui rase, numită de el *rasa galată*, („Contribution à l'étude d'une nouvelle race européenne: la race galate“, 1926), ale cărei urme nu le găseşte numai în Franţa ci chiar şi la noi. La institutul internaţional de antropologie din Amsterdam îşi desvoltă în 1927 mai pe larg ideile referitoare la această rasă în comunicarea: „Contribution à l'étude des races européennes“.

In prezent profesorul *Guiart* lucrează la o hartă antropologică a României şi la o carte voluminoasă despre ţara noastră, în care bogatul material etnografic cules şi clasat de Domnia-sa la noi va ocupa locul de frunte.

Profesorul J. Guiart şi România. Decând ne cunoaşte şi ne iubeşte, Maestrul *Guiart* nu lasă să treacă nici o ocazie pentru a ne face cunoscuţi şi mai bine apreciaţi în ţara sa. Când ne gândim la marele ascendent, pe care dânsul îl are acolo, la autoritatea sa ştiinţifică recunoscute de toţi, ne putem închipui, ce preţioasă pentru noi este această parte a activităţii sale. Pe lângă studiile etnografice asupra poporului român, amintite mai sus, Maestrul *Guiart* a publicat o mulţime de cercetări, articole şi articolaşe şi a ţinut o seamă de conferinţe asupra ţării noastre şi a oamenilor dela noi.

Documentat până la cele mai mici amănunte asupra trecutului şi prezentului nostru, încrezător în viitorul nostru, profesorul *Guiart* pune în opera sa de propagandă discretă filo-română nu numai cunoştinţele sale vaste şi temeinice, ci şi toată dragostea şi simpatia sa caldă şi sinceră pentru noi.

Şi această dragoste nu datează numai de eri-alaltăeri!

Către sfârşitul veacului trecut, când studentul în medicină şi ştiinţe *Jules Guiart* lucra în laboratoarele de zoologie ale Sorbonei, s'a împrietenit acolo cu tânărul boier moldovean *Emil Racoviţă.* Mai târziu, când cei doi studenţi de odinioară deveniseră savanţi cu renume mondial, prietenia s'a adâncit tot mai mult. In figura reprezentativă a prietenului său, *Jules Guiart* a întrevăzut sinteza a tot ce e bun în caracterul Românului. Mai târziu a avut prilejul să găsească în Franţa, a doua patrie a fiecărui Român, tot mai mulţi prieteni din părţile noastre. Intre ei trebuie amintit un alt mare învăţat, Prof. *Ioan Cantacuzino.* Din povestirile lor, el îndrăgise ţara şi poporul nostru încă înainte de a ne cunoaşte. Astfel, în sufletul călătorului neobosit, se înfiripă tot mai mult dorinţa de a ne vedea şi a ne studia la noi acasă. Când în 1919 Universitatea românească a Daciei superioare luă fiinţă, ea a apelat la o seamă de Francezi ca să vie la noi să ne dea o infuziune de latinitate. La organizarea Facultăţii de Medicină, câţiva dintre entuziaştii profesori ai ei îşi dădură seama de marele avânt pe care studiul Istoriei Medicinei l-a luat în ultimele decenii în apus şi de necesitatea incadrării ei în învăţământul medical modern. Astfel se hotărî înfiinţarea Catedrei şi Institutului de Istoria Medicinii în Cluj, al cărui titular şi organizator urma să fie un Francez. In 1920 d-l Prof. *Racoviţă* se duse la Lyon să-i solicite prietenului său să ia asupra sa această sarcină. In discursul ţinut la serbarea de rămas bun din Cluj al prof. *Guiart,* d-l *Racoviţă* a povestit cât de laconic s'a tranşat chestiunea: Prof. *Guiart* era bolnav în pat; prietenul său se aşează lângă el şi-i spuse: „Trebue să înfiinţăm o Universitate românească la Cluj, căreia avem nevoie să-i dăm o strălucire mai mare decât avea cea veche. Vii să ne ajuţi?" Bolnavul îi întinse mâna şi fără să întrebe de condiţii, răspunse scurt: „Viu".

In Martie 1921 Prof. *Guiart* veni la Cluj, unde din primul moment se simţi ca acasă. Tot aşa şi socie-

tatea românească din capitala Ardealului îl consideră din primele zile ca pe un Clujan consacrat. Astfel petrecu Prof. *Guiart* în 1921, 1922, 1924, 1925—26, 1927 şi 1930 câte un semestru la noi. Ceeace a fost el pentru

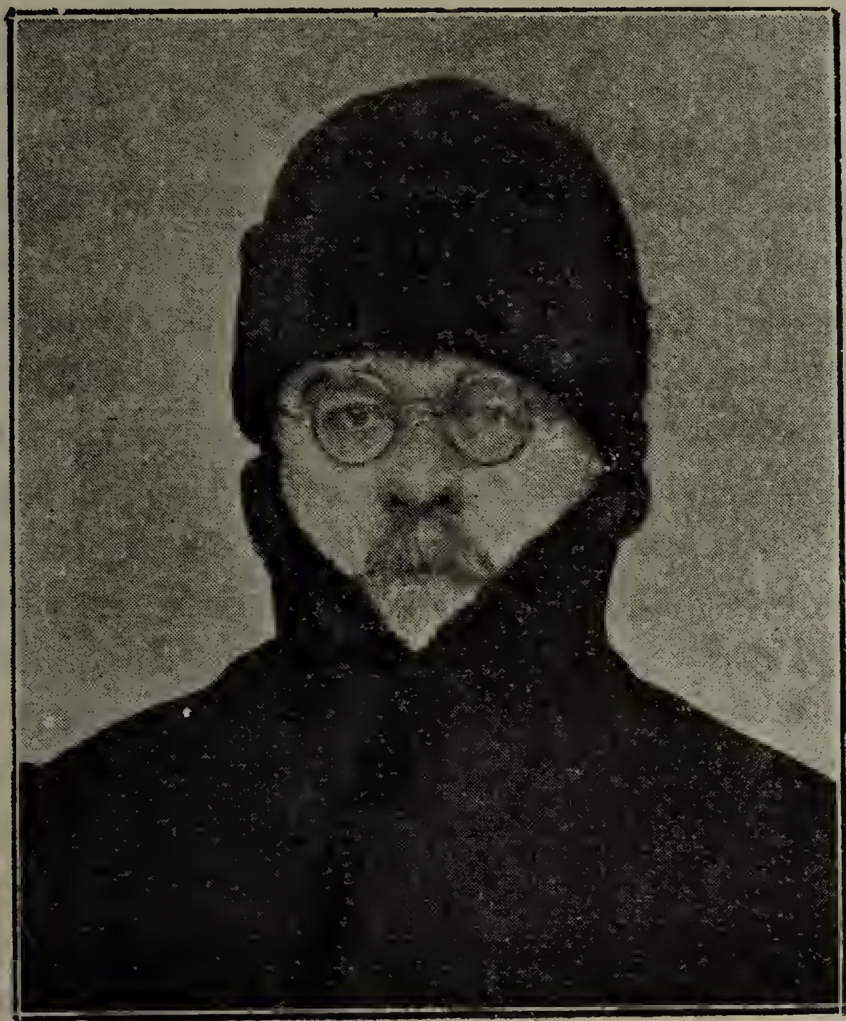

Fig. 6.
Prof. Guiart în iarna 1925—26 în Cluj. (Foto Hoffmann, Cluj).

societatea noastră, pentru Universitate şi pentru Facultate, nu mai trebue să o spunem. Pentru cei ce nu o ştiu, reiese clar din cuvintele calde şi sincere ale celor ce şi-au luat rămas bun dela el în Aprilie 1930, cuvinte pe care le redăm ca încheiere.

In 1 Aprilie 1921 luă fiinţă Institutul de Istorie Medicinei şi începu cursul magistral al Prof. *Guiart*. In cele 6 semestre cât a profesat Maiestrul la catedra sa din Cluj, a trecut în revistă întreaga Istorie a Medicinei, dela preistorie până la *Pasteur*. Astfel studenţii Facultăţii

noastre şi marele număr de intelectuali, care veneau regulat la cursurile din sala bibliotecii, au avut ocazia să cunoască unul din cele mai strălucite aspecte ale civilizaţiei. Medicii şi mediciniştii au învăţat a-şi privi meseria „sub specie alternitatis“ şi a se familiariza cu gândirea filozofică în Medicină.

Venit la noi cu temeinică pregătire asupra ţării şi civilizaţiei noastre, cu gândul bun de a ne cunoaşte nu numai în părţile rele, trâmbiţate cu atâta emfază de toţi duşmanii noştri, ci mai ales în ceeace avem noi bun, şederea sa în ţară i-a fost prilej de a ne studia sistematic şi cu meticulozitatea cercetătorului. Repede şi-a dat seama că ţara românească nu se poate cunoaşte în oraşe, ci acolo, unde viaţa ei e mai autentică, mai sănătoasă, la sat. In 7 călătorii mari, pregătite de dânsul cu sistem, a cutreerat România întregită din Maramureş până în Oltenia, din Basarabia şi Bucovina până în Banat. Nu există regiune românească, nu se găseşte muzeu sau biserică veche pe care Prof. *Guiart* să nu le fi văzut. Tot ceeace s'a scriş în limbi străine despre noi a trecut pe sub ochii săi. Literatura noastră istorică şi etnografică i-a devenit familiară, iar gazetele noastre le citeşte cu uşurinţă. A strâns cu dragostea adevăratului pricepător al frumosului ceeace arta populară a creiat la noi mai reprezentativ. Micul său aparat fotografic a prins tot ceeace Maiestrului i-a părut interesant sau frumos. Astfel Prof. *Guiart* a adunat în sertarele locuinţei sale dela Lyon, împodobită cu scoarţe şi olărie românească, un material documentar despre România, complet şi bine clasat, cum — probabil — nicăieri în străinătate nu se mai găseşte.

Cunoştinţele sale despre România nu şi le-a pus sub obroc. Până la publicarea marei cărţi asupra României, la care lucrează acum, în afară de comunicările şi articolele ştiinţifice asupra etnografiei şi antropologiei româneşti, pe care le-am amintit mai sus, a ţinut o serie de conferinţe în faţa marelui public francez despre ceeace

a văzut şi a simţit la noi. Când în 1925 „Amicii Universităţii din Lyon“ au organizat o serbare, prof. *Guiart* şi-a ţinut prima sa conferinţă despre „Sora noastră România“.

Pentru a ilustra interesul pe care l-a stârnit această conferinţă, redăm aici două recenzii din cele mai însemnate cotidiane lioneze:

Dela Asociaţia prietenilor Universităţii din Lyon. O serbare franco-română; conferinţa d-lui Prof. Guiart.

„Prietenii Universităţii au avut Duminecă marea plăcere să audă pe d-l Prof. *Guiart* vorbindu-le despre Ardeal. Admirator entuziast şi prieten pasionat al României, d-l *Guiart* are arta de a comunica ascultătorilor entuziasmul său. Succesul său a fost foarte mare şi această manifestaţie franco-română va avea în oraşul nostru cel mai puternic răsunet. Prin câteva trăsături precise eminentul conferenţiar evocă marile evenimente care au contopit sufletul românesc cu cel francez: pe deoparte intrarea României în războí a salvat Verdunul, graţie celor douăzeci de divizii ridicate de nemţi de pe frontul francez; pe de altă parte, când trădarea rusă provoacă dezastrul României, generalul Berthelot a salvat-o, Parlamentul român, drept recompensă naţională, a împroprietărit cu o vastă moşie pe acest mare francez, devenit extrem de popular în România. După pace, România a avut fericirea să unească provinciile sale iredente: Transilvania, Bucovina şi Basarabia. — şi azi ea este România-Mare.

Una din aceste provincii, — Transilvania, — o prezinta prof. *Guiart*, ascultătorilor săi. El a străbătut-o în toate părţile; an de an petrece un semestru la universitatea din Cluj, unde, — ca şi la Lyon, — face un curs de istoria medicinei şi profită de vacanţe pentru a călători în toate unghiurile ei.

Succesiv ne descrie Carpaţii, cu pădurile lor, minele de cărbuni şi fier, populaţia lor pitorească de ciobani,

Trec peste ecran defileurile Jiului, Oltului şi ale Dunării, (vestitele porţi de fier). Dl Guiart le prezintă în felul său interesant, înţelegând să facă să coincidă proecţiunea cu descrierea ei.

Pe urmă apare platoul ardelean, bogat în turme de vite şi bivoli. Apar munţii Bihorului, cu descrierea ţării Moţilor, a minelor de aur şi de sare, atât de curioase şi caracteristice.

Ce surpriză şi ce bucurie pentru Francez, când află că la Turda centenarul al treilea al lui Molière a fost sărbătorit de prietenii noştrii români ca o sărbătoare naţională!

De acolo dl Guiart ne conduce în oraşul Cluj, făcându-ne să admirăm frumoasele monumente, grandiosul palat al universităţii, biblioteca (tot atât de bogată ca şi cea din Lyon), clinicile bine întocmite, institutul Pasteur, liceele şi parcul. Dl Guiart ne mai povesteşte lucruri şi mai frumoase: ne iniţiază în viaţa intelectuală a Clujului, în lucrările profesorilor de acolo. Ne prezintă pe mai mulţi, în particular pe dl Racoviţa, celebrând al său devotament pentru cauza franceză cu emoţiune şi căldură. Aplauzele ascultătorilor salută pe acest Român eminent, la care atât de bine se aplică versul lui Bornier: „Orice om are două patrii: a sa şi pe urmă Franţa".

Urmărind pe dl Guiart, pătrundem în oraşele Ardealului, unele ungureşti, altele săseşti, altele în sfârşit ovreeşti. Maghiarii, stăpânii lor de ieri, au căutat să le impună caracterul unguresc. Au cheltuit enorm de mult pentru a le câştiga civilizaţiunii lor, însă oraşele Ardealului, emancipate, se împopulează rapid cu Români, iar satele din jurul lor sunt întregi româneşti. Dl Guiart a alcătuit singur o hartă a naţionalităţilor din Ardeal: din ea reiese clar că această provincie trebuia să scape de jugul unguresc şi să se alipească legitim celorlalte provincii româneşti.

In sfârşit dl Guiart studiază cu multă ştiinţă şi pă-

trundere diferitele rase străine cari au reprezintanţi în Ardeal: Maghiarii şi un ram al lor, Săcuii, cari pretind a fi descendenţii Hunilor, Nemţii şi Saşii, element vechi şi însemnat, care locuieşte în multe oraşe: Sibiu, Braşov, Bistriţa, Sighişoara. Dlui Guiart îi place mai ales să ne vorbească despre Români, ai căror ţărani sunt artişti, ai căror femei au frumuseţea formelor şi bogăţia costumelor. Ce interioare frumoase, cu decoraţie de vase şi talere cu covoare bogate, cu mobiliarul tradiţional: lade de zestre, maiul, fusul şi furca de tors! Toate acestea trec înaintea ochilor noştri. Dansul, în România, e o distracţie naţională. El are forme variate şi elegante.

Terminând dl Guiart a avut fericita inspiraţie să prezinte, ca o apoteoză a frumosului tablou al României, chipurile suveranilor iubiţi ai României, ale regelui Ferdinand şi al reginei Maria. Poporul român, inteligent şi artist, foarte cultivat, entuziast şi iubitor de oaspeţi, e pătruns de un adânc amor pentru Franţa". — („*Le Salut Public*", Lyon, 17. II. 1925).

Conferinţa profesorului Guiart „Sora noastră România".

Dl Guiart, profesor la Universitatea din Lyon, e şi profesor la universitatea din Cluj, în România. In cursul deselor sale călătorii, în urma drumurilor prin România, devenită mare, — ea şi-a dublat teritoriul şi numărul locuitorilor, — dl Guiart a învăţat cum trebuie cunoscută această ţară frumoasă, această minunată rasă, care prin atâtea asemănări, atâtea afinităţi profunde se înrudeşte cu Franţa. E vădit că România a cucerit pe maestrul lionez. El îi preamăreşte farmecile, cum preamăreşte un cult, cu un fel de pietate plină de dragoste, cu o fervoare ardentă, cari toate câştigă cu uşurinţă pe ascultători.

Conferinţa de eri la „Amicii Universităţii" a fost o sărbătoare a artei şi un prinos de sinceritate. Dl Guiart a arătat, cum sângele românesc a rămas impregnat de latinitate, ca şi al nostru. La transilvăneni fondul rasei e

celt: dovada e faţa lor, obiceiurile lor, cari sunt aceleaşi ca ale ţăranilor bretoni. Traian a subjugat Dacii, aceşti Gali ai orientului, Cesar pe Galii occidentului.

Prin sânge şi prin istoria lor, Franţa şi România sunt surori. Simpatia afectoasă, pe care călătorul francez o află în cele mai uitate colţuri ale munţilor, dovedesc că aceste sentimente sunt spontane, înăscute.

Dl Guiart a mai arătat câtă artă subtilă, cât gust dovedeşta ţăranul şi ţăranca română în portul şi îmbrăcămintea lor, în decorul casei lor.

Această conferinţă remarcabilă, ilustrată cu fotografii făcute de conferenţiar, a stârnit un viu interes. Atât de mult, încât toţi cei de faţă au rămas cu dorul neastâmpărat de a vedea România, steagul oriental al civilizaţiei latine". („*Le Progrés*", Lyon, 16 Februarie 1925).

Când în 1927 *Ion Brătianu* moare, *Prof. Guiart* publică în „Nouvelliste de Lyon" un articol, în care arată

ALLIANCE FRANÇAISE

Association Nationale pour la Propagation de la Langue française dans le Monde

Le Comité Lyonnais de l'Alliance Française aura l'honneur de recevoir

S. E. M. DIAMANDY

Ministre de Roumanie en France

Dimanche 16 Janvier, à 14 h. 30, Grand Amphithéâtre de la Faculté de Médecine

Il vous prie de bien vouloir assister à cette réunion présidée par le Général BERTHELOT, au cours de laquelle M. le Dr **GUIART**, *Professeur aux Universités de Lyon et de Cluj*, parlera de :

LA ROUMANIE ET L'AMITIÉ ROUMAINE

Le Président,
J.-M. CARRÉ,
Professeur à la Faculté des Lettres

PROJECTIONS — STRICTEMENT PERSONNELLE — T. S. V. P.

Fig. 7.
Programul „meetingului" franco-român din 16. I. 1927, organizat de profesorul Guiart.

ceeace a fost marele om de stat român pentru ţara sa şi pentru Franţa. In acelaş an (16 Ianuarie 1927) organizează în marele Amfiteatru al Facultăţii de Medicină din

Lyon un meeting al „Alianței franceze", în prezența generalului *Berthelot* și a ministrului României la Paris; cu acest prilej ține un admirabil discurs „Despre România și prietenia română". In 1928 ține o conferință tot în Lyon despre „Ceeace trebue văzut în România". Această conferință a avut un răsunet atât de mare, încât a trebuit să o repete în Amfiteatrul Facultății de Medicină. In 1929 urmează altă două conferințe în Lyon, iar în Iunie 1930, abea întors acasă, informează din nou publicul lyonez în două rânduri, vorbindu-i odată despre „Situația în România" și a doua oară despre „Intoarcerea Principelui Carol".

Ceeace a făcut pentru Francezi, informându-i asupra noastră, a făcut, mutatis mutandis, în România, unde conferințele sale din Craiova, Oradea-Mare, Timișoara, Târgul-Mureș, Brăila, au contribuit mult la popularizarea civilizației franceze.

Insă ceeace rămâne în România un monument „aere perennius", legat de numele lui *Jules Guiart*, este:

Institutul de Istoria Medicinii, Farmaciei și de Folklor medical pe lângă Universitatea din Cluj. Acest Institut a luat naștere în 1 Aprilie 1921, după ce a sosit Prof. *Guiart* la Cluj. In 9 ani el a fost organizat din nimic și a ajuns să-și creieze o reputație științifică remarcabilă.

Institutul de Istoria Medicinei are o bibliotecă înfiripată de curând, care însă s'a desvoltat foarte bine, cuprinzând azi peste 8000 volume, mai ales numeroase publicațiuni vechi, provenind în primul rând din școala parisiană și vieneză. De asemenea se găsesc și multe publicații ce-și au originea în Principatele dunărene și în Transilvania pe lângă o serie bogată de fotografii privitoarea la medicina din toate ținuturile noastre.

In Cluj există de mult la Muzeul Ardelean o frumoasă colecție de instrumente și vase farmaceutice. (Colecția Dr. *Orient.*) Ei bine, în muzeul de Istoria Medi-

cinei se află de asemenea o secţie farmaceutică, care cu timpul va putea sta alături de colecţia doctorului *Orient*.

In afară de acestea institutul mai posedă o colecţie didactică de istoria universală a medicinei, cu biblioteca necesară pentru cercetările ştiinţifice şi o altă colecţie de obiecte privitoare la Medicina în România şi mai cu seamă în Transilvania. Archiva fotografică are peste 2000 plăci şi diapozitive.

Tot în acest muzeu mai găsim un alt lucu important. Este archiva medicilor din România al cărei scop este să reunească materialul biografic al vechilor medici români.

Pe lângă acest muzeu funcţionează şi un serviciu special, care are menirea să caute obiectele ce ar interesa istoria medicinei, care se află prin muzeele şi colecţiile din România.

Activitatea didactică şi ştiinţifică în institut e foarte vie. Cursurile domnului profesor *Guiart* au tratat în 6 ani întreaga Istorie a medicinei, din antichitate până în secolul al XIX-lea. Asistentul institutului, abilitându-se docent, face un seminar anume pentru candidaţii cari vor să-şi lucreze tezele de doctorat, asupra „Isvoarelor Istoriei Medicinei româneşti". Din 1925—1930 s'a lucrat în institut 21 teze, tratând toate despre Istoria medicinei româneşti sau medicina populară la noi. Majoritatea acestor lucrări sunt foarte serioase şi aduc lucruri de tot noi în specialitate. Importanţa lor se poate vedea şi din recensiile elogioase şi analizele amănunţite pe cari domnul profesor *N. Iorga* le-a consacrat în coloanele „Revistei Istorice" şi din referatele despre ele, publicate în revistele de specialitate străine. Afară de director, asistenţi şi doctoranzi, în institut mai lucrează şi colaboratori benevoli, cari toţi au publicat lucrări făcute cu ajutorul şi sub egida institutului.

Amintim între aceştia pe doctorul *Alexandru Lenghel*, un pasionat cercetător, mai ales al medicinei antice în Dacia Traiană, pe doctorul *Dominic Stanca*, care o produs date noi şi importante pentru Istoria Sifilisului în

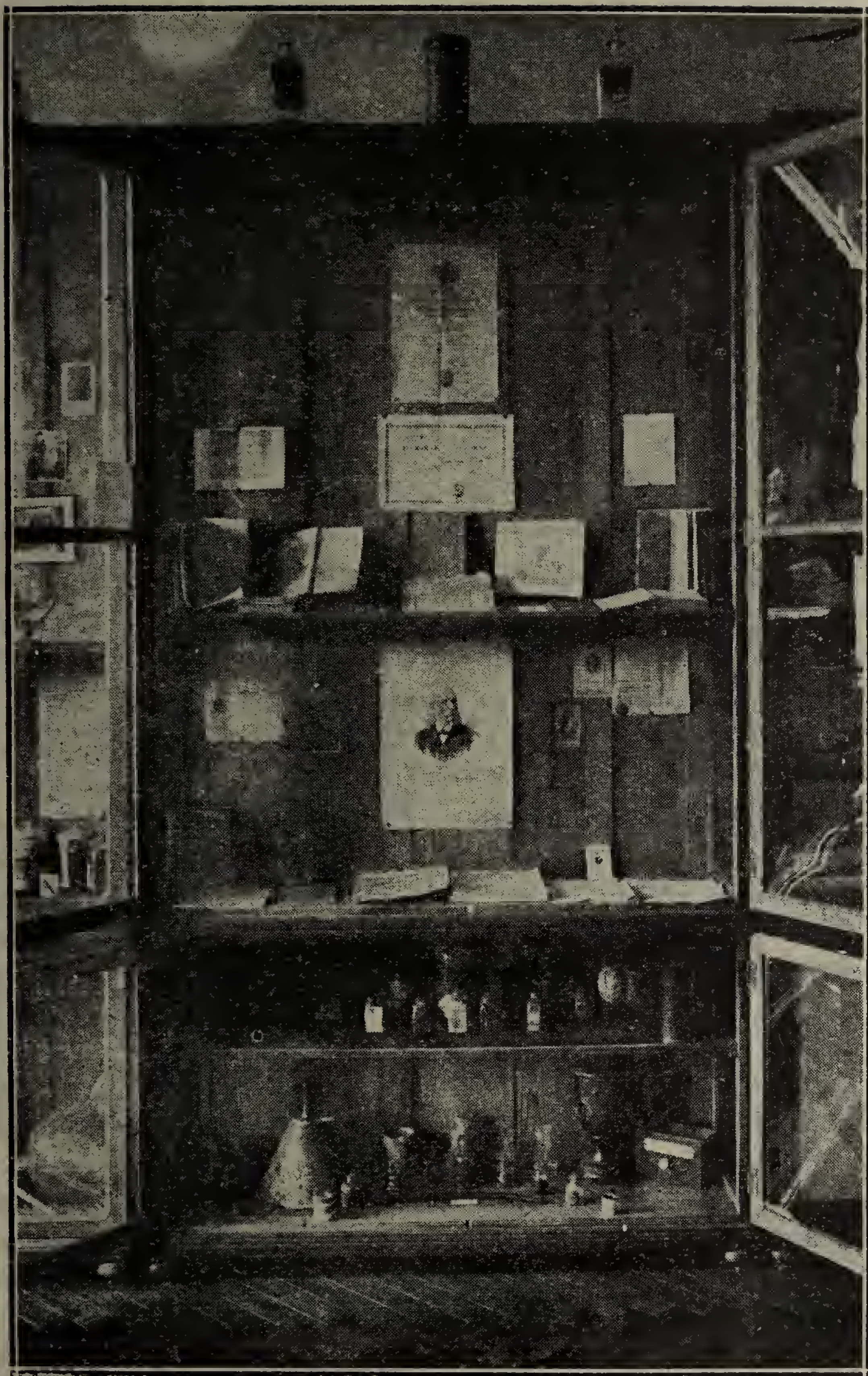

Fig. 8.
„Istoria medicinii româneşti". Vitrina IV în Muzeul de Istoria Medicinii din Cluj. (Foto „Fotofilm" Cluj).

Ardeal, doctorii *Orient* şi *Pataky*. Aceştia doi din urmă, unguri, împreună cu unii doctoranzi, saşi şi ruşi, reprezintă elementul minoritar între colaboratorii şi prietenii institutului. In atmosfera senină ştiinţifică a acestui institut universitar din Cluj, condus de un francez adânc cunoscător şi iubitor al poporului român, se face o apropiere lentă, dar sigură între sufletele intelectualilor români şi minoritari.

Institutul acesta este o creaţiune românească. Sub unguri nu exista nimic similar în Cluj. In cei 9 ani ai existenţei sale institutul, graţie autorităţii directorului şi activităţii ştiinţifice a personalului şi a colaboratorilor, şi-a creiat un nume bun în cercurile de specialitate din străinătate.*

---

*) Pentru a ilustrà părerile străinătăţii asupra mişcării medico-istorice la noi, dăm două pasagii, unul dintr'o revistă de specialitate americană, altul din o lucrare mai recentă a profesorului de Istoria Medicinii din Leipzig:

1. *Medical Life*, New-York, Ianuary 1929, „*History of Medicine in Academic Teaching*" (p. 41—55):

Pag. 43: *Roumania*. History of Medicine is obligatory. In 1921 Prof. Guiart (Lyons) as guest professor was endowed with the title and power of ordinary professor of the history of medicine and throug a special contract within the University of Cluj was obligated to construct a medical historical institute and lecture each semester every year. The institute embraces for example a library of 6000 volumes and collections pertaining to the history of Roumanian medicine. The custodian of the institute is Dr. Valerius Bologa, Privat-docent of the History of Medicine. In Bucharest history of Medicine is representeted by Professor Petrescu.

Pag. 54: Roumania, hardly recuperated from the effects of the war, declares medical historical education obligatory, creates educational possibilities in Bucharest and Cluj and manages, in the last named place, an institute under great sacrifices.

2. *Dr. H. E. Sigerist*, ord. Prof. a. d. Universität, Direktor des Instituts für Geschichte der Medizin, Leipzig, „*Forschungsinstitute für Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften*" (Hamburg, 1929, Verlag Paul Hartung):

Pag. 12: „War das Leipziger Institut lange Zeit das einzige seiner Art, so ändert sich dies in den letzten Jahren. Die wachsende Bedeu-

Astăzi există legături strânse între el şi institutele universitare de Istoria Medicinei din Franţa, Italia şi Germania. Institutul este reprezentat în comitetul „Societăţii Internaţionale de Istoria Medicinei din Paris", în „Societatea franceză de Istoria Medicinei", în „Societatea Germană de Istoria Medicinei şi Ştiinţelor", în redacţia revistei italiane „Archivio di Storia della Scienză", în Comitetul Internaţ. de Istoria Ştiinţei (Paris), in Soc. Franceză şi Germană de Ist. Farmaciei, în „History of Science Society" (America). De 4 ani Institutul din Cluj îşi are publicaţia sa proprie „Biblioteca Medico-Istorică", din care au eşit 2 volume: *J. Guiart* „Medicina în timpul Faraonilor" (1926) şi *Valeriu L. Bologa* „Contribuţiuni la Istoria Medicinei în Ardeal" (1927). Afară de acestea lucrările directorului şi personalului Institutului, de interes mai general, apar regulat în „Bull. Soc. Franc. Hist. Med.", „Aesculape", „Archiv für Geschichte der Medizin", „Archeion" şi în revistele mai mari medicale şi farmaceutice din străinătate.

Plecarea profesorului Guiart din Cluj. Pentru ultima data Maestrul Guiart a venit la Cluj la începutul semestrului II 1930. Reorganizarea Facultăţii de Medicină din Lyon cere acum imperios prezenţa sa în oraşul universitar francez de care e legată toată viaţa sa de cercetător şi realizator. Deaceea, terminându-se contractul său cu Universitatea din Cluj cu data de 1 Iulie 1930, profesorul

---

tung der Geschichte der Medizin wurde immer deutlicher empfunden, und es vergeht kein Jahr, ohne neue Institutsgründungen zu bringen.

Vorbildlich ist *Polen* vorgegangen, das nach dem Krieg an allen fünf Universitäten ordentliche Lehrstühle für Geschichte und Philosophie der Medizin, verbunden mit Instituten oder Seminaren, errichtete. . . . . In *Rumänien* wurde 1921 Professor Guiart als Gastprofessor . . . . an die Universität Cluj verpflichtet . . . . Das Institut hat heute bereits eine Bibliothek von über 6000 Bänden und Sammlungen zur Geschichte der rumänischen Medizin *und ist wissenschaftlich sehr rege.*

Guiart nu şi-l a mai reînoit. Cursul său din semestrul II—1930 a fost o recapitulare sintetică, măiastră, a evuluţiei medicinei din timpurile străvechi până la marii eroi ai ştiinţei franceze din veacul trecut.

Ultima lecţie (10 IV, 1930), în care Maiestrul a evocat în cuvinte calde figura grandioasă a lui *Louis Pasteur* şi la al cărei şfârşit a ţinut să facă o scurtă dare de seamă asupra activităţii sale în Cluj, şi-a terminat-o cu un vibrant şi simţit „rămas bun" dela prietenii sei de aici. După aplause nesfârşite ale publicului din sala plină, Rectorul Universităţii noastre, dl. Profesor *Emil Racoviţă,* a povestit cu emoţie, cum l-a cunoscut odinioara pe prietenul său *Jules Guiart,* cum l-a câştigat pentru Cluj, şi ce a înfăptuit cel sărbătorit aci, aducându-i prinosul de recunoştinţă al Universităţii Daciei superioare.

A urmat cuvântul Decanului Facultăţii de Medicină şi Farmacie, de *Prof. Dr. Ioan Drăgoiu:*

Monsieur le Professeur et cher Collègue!

Dans cette salle où depuis dix ans nous avons pris l'habitude de venir entendre votre enseignement si érudit, j'ai le devoir de vous exprimer nos sentiments de gratitude et d'admiration, mais je regrette que ce soit à l'occasion de votre dèpart.

Tous les personnes cultivées et distinguées de notre ville ont tenu a assister à vos conférences, formant avec nos collègues un groupe fidèle et passioné d'intérêt, auquel se sont joints un grand nombre de nos étudiants.

Votre exposé a toujours eu un charme particulier, tant par le groupement savant des faits que par le choix des détails souvent piquants, présentés d'une manière si magistrale et avec une humour gauloise qui faisait les delices de votre auditoire.

Tout en nous instruisant, nous avons passé avec vous des heures agréables, en éprouvant un plaisir intellectuel de la plus grande finesse.

Je n'insiste pas sur les grands services que vous

avez rendus à notre Faculté, en instituant un enseignement modern duquel nous sommes fiers. Je desire seulement vous exprimer la reconnaissance de votre fidèle auditoire pour le sacrifice que vous avez fait en restant pendant une longue série d'années, dans un pays si éloigné du vôtre, pour nous faire profiter des résultats de vos recherches si importantes dans le domaine de l'Histoire de la médecine.

Ce sacrifice a eu un écho profond dans le coeur de tous les Roumains, aussi bien a Cluj que dans le reste du pays, ou vous êtes connu et apprécié.

Pour cette raison je ne peux croire que notre séparation devienne définitive et que vos amis, dont le nombre est si grand, n'auront plus la joie de vous posséder ici. Au moins auront ils la possibilité de vous revoir dans votre beau pays, qui nous est si cher à tous.

C'est pour celà mon cher Collègue et Ami, que je suis aujourd'hui l'interprète de nous tous, pour vous dire ce que dicte notre coeur: *Au revoir et non adieu!*

In numele personalului ştiinţific ajutător al institutului, dş. *Julieta Niţulescu* a oferit maestrului o veche carte medicală românească iar asistentul *V. Bologa* i-a adresat următoarele cuvinte:

Maiestre mult iubit,

Ca acel vestit crai din basmele româneşti, venim şi noi, elevii Voştrii cei mai apropiaţi, cu un ochi înlăcrămat şi cu unul râzând, să Vă spunem cât de îndureraţi suntem de apropierea clipei de despărţire şi cât ne bucurăm că ni se dă acest prilej, pentru a Vă arăta toată dragostea, toată admiraţia şi toată recunoştinţa noastră. In atmosfera de muncă şi de seninătate a Institutului de Istoria Medicinei, care este opera Voastră, iubite Maiestre, am putut cunoaşte nu numai pe şeful drept, pe învăţatul şi organi-

zatorul bogat în idei şi semănător de inițiative, ci şi pe omul bun, cu inima larg deschisă pentru toate durerile noastre mărunte, bucuros de a ajuta oricând, fericit când poate ridica pe cei din jurul lui. Am vrea Maiestre mult iubit, ca pe lângă amintirile dragostei şi recunoştinței noastre, să duceți dela Institutul de Istoria Medicinei şi aceeastă prețioasă cărticică, pe care răsfoind-o din timp în timp, să vă aduceți aminte de cei care sub conducerea Dv. au fost fericiți să lucreze nouă ani de zile. E una din cele mai vechi cărți de medicină tipărită în Țara Românească, rară astăzi şi prețioasă prin faptul că ea stă la începuturile literaturii noastre medicale.

Duceți cu Dv. la Lyon toate dorințele noastre de bine pentru Dv., pentru tovarăşa vieții Voastre şi pentru mlădițele scumpe care Vă aşteaptă cu brațele deschise. Dumnezeu să Vă ocrotească!

Şi studențimea a ținut să-şi manifesteze sentimentele de recunoştință pentru dascălul şi prietinul ei. După ce d-şoara *Lavinia Russu*, îmbrăcată în costum național, i-a oferit Maiestrului un buchet de flori, vice-preşedintele Societății Studenților în Medicină (al carei membru onorar e profesorul *Guiart)*, dl. *Emil Petrean* a ținut următorul discurs:

„Stimate Domnule Profesor,

Societatea Studenților în Medicină ține de-o plăcută datorie să participe la sărbătoriea celor nouă ani de muncă asiduă şi desinteresată, făcută de Dv. pentru prosperarea neamului românesc şi în special muncă depusă pentru Facultatea de Medicină din Cluj şi educarea pe tărâm ştiințific a noastră, a studenților în Medicină.

Această zi de sărbătoare ne permite să facem un popas în care să cercetăm puțin trecutul, trecut care are mare însemnătate în activitatea Dvoastre.

In anul 1918, prin înțelepciunea marilor noștri bărbați de stat, prin conștiința națională veșnic trează a poporului românesc, prin vitejia soldatului român, prin sângele color 800.000 de eroi ai neamului și prin concursul puterilor aliate și în special prin concursul nobilului popor francez; în acel an poporul român și-a înfăptuit visul, unindu-ne cu toții în o țară mare și frumoasă.

Odată România Mare înfăptuită, ne trebuia o consolidare pe tărâm cultural și științific. Se resimțea acest lucru mai ales în provinciile alipite, căci aici opresorii noștri milenari nu ne permiteau să ne formăm și să ne manifestăm în acest sens; ei credeau că prin ținerea noastră forțată în întuneric, vor putea amorți conștiința națională a poporului român.

N'au reușit însă, căci un popor nu piere de dragul unor asupritori.

Statul român, pentru o consolidare științifică cât mai în grabă, a făcut apel la savanții și oamenii de știință francezi.

Domnia Voastră, Domnule Profesor, ați fost printre cei dintâi ce ați răspuns acestui apel. In anul 1921 ați venit pentru prima dată în Ardealul românesc, în Cluj, înființând aici catedra de Istoria Medicinii, creind astfel studiul Istoriei Medicinei în România. Iar de atunci, convinși fiind că serviți o cauză dreaptă, ați contribuit la prosperarea neamului românesc.

Cursurile de Istoria Medicinei, datorit felului deosebit de a explica al D-Voastre, au fost cercetate nu numai de noi, studenți, ci și de profesorii și doctorii clinicelor din Cluj; ba chiar și de lumea selectă din oraș, ce nu avea nimic cu medicina.

Timp de nouă ani de zile ați strecurat în sufletul nostru conștiința necesității unei munci asidue și desinteresate. Ne-ați servit tot acest timp ca o pildă vie de cinste, muncă și patriotism. Ne-ați învățat, prin felul cum

aţi dat dovadă că Vă iubiţi Patria, cum trebuie să ne iubim şi noi ţara şi neamul.

Aţi fost pentru studenţii în medicină un bun sprijinitor, un neobosit îndrumător şi un neîntrecut educator. Dar aţi servit cauza românească şi reîntors în Franţa. La Lyon studenţii români erau bine primiţi, şi casa Domniei Voastre era oricând deschisă pentru ei.

Pentru Societatea Studenţilor în Medicină aţi arătat o dragoste deosebită, vizitându-ne de mai multe ori. Vă mulţumim pentru atenţiunea deosebită ce aţi avut-o pentru Societate, trimiţându-ne fotografia a D-Voastre.

Stimate Domnule Profesor,

Societatea Studenţilor în Medicină Vă aduce şi ea prinosul său de recunoştinţă şi Vă roagă să binevoiţi a primi acest album ca simbol de admiraţie şi îndatorire ce avem pentru D-Voastră. El cuprinde toată pictura lui Grigorescu. Nu V-am putea da nimic mai specific românesc, căci din penelul şi din pictura lui Grigorescu se reoglindeşte sufletul neamului nostru întreg.

Să fie acest album şi o amintire dela Societatea care atât de mult Vă datorează.

Domnule Profesor, studenţii în medicină, pentru tot ce aţi avut bunăvoinţa a face în folosul neamului românesc, şi al nostru al studenţilor, Vă zic: Trăiască profesorul Guiart!

După această manifestaţie caldă, după o serie de serate, aranjate în cerc familiar, în onoarea dlui Prof. *Guiart* de mai mulţi profesori universitari şi notabilităţi ale Clujului, sărbătorirea Maiestrului s'a încheiat cu o serată aranjată de Universitate în Căminul studenţesc „Avram Iancu", Duminică, 13 Aprilie 1930. După o scurtă alocuţiune a dlui Rector *Racoviţă,* care i-a remis sărbătoritului medalia „Bene Merenti" cl. I, şi un discurs cald, vibrant, plin de bonomie şi humor al domnului prof.

Guiart, a urmat un program artistic bine alcătuit, o masă admirabil aranjată de directorul căminului, dl prof. *Ștefănescu-Goangă* și dans până în zorii zilei. Când mijea de ziuă, toți cei de față, cu studenții în frunte, l-au condus pe prof. *Guiart* până la locuință. A fost o serbare veselă, familiară, deși nici unul dintre cei prezenți nu putea să suprime puțină melancolie, gândindu-se că ea înseamnă un „rămas bun".

Marți, 15 Aprili 1930, prof. *Guiart* a părăsit Clujul, fiind întovărășit până la hotar de asistentul său.

Deși maiestrul *Guiart* nu și-a reînoit contractul cu Facultatea, deși oficial a părăsit Universitatea noastră, el va rămâne pentru totdeauna al ei, strâns legat prin ceeace a creiat, prin prieteniile pe care le-a încheiat și prin elevii, pe care i-a format. Dacă la plecare Clujenii i-au promis să-l caute cât mai des în Lyon, în casa sa devenită un colț românesc în apusul îndepărtat și totuș atât de apropiat sufletelor noastre, ei i-au cerut în schimb o altă promisiune: *să revie încă de multe ori ca oaspe drag și iubit în țara noastră, în orașul nostru, la Universitatea noastră.*

—:-:—

Le professeur JULES GUIART. (A l'occasion de l'anniversaire de la soixantième de sa naissance, le 4 Juillet 1930).

Biographie et analyse de l'oeuvre scientifique, littéraire et didactique du grand parasitologue et historiographe médical de Lyon, qui a fondé l'enseignement médico-historique en Roumanie (Professeur à Cluj 1921—30), avec un aperçu spécial sur son activité en Roumanie et ses mérites pour resserrer les relations scientifiques franco-roumaines.

Prof. JULIUS GUIART (**Gelegentlich seines 60-ten Geburtstages am 4. Juli 1930**).

Eine Biographie und Würdigung der wissenschaftlichen, literarischen und didaktischen Werke des grossen Lyoner Parasitologen und Medizinhistorikers, welcher den Lehrstuhl für Geschichte der Medizin in Rumänien begründet hat (Professor in Klausenburg von 1921 bis 1930), mit besonderer Berücksichtigung seiner Tätigkeit in Rumänien und seiner Verdienste um die Vertiefung der wissenschaftlichen Beziehungen zwischen Frankreich und Rumänien.

—:=:—